Nr 33

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion angående den andliga vården på sjukhus.

Motionen

I motionen 1973:694 av herr Werner i Malmö m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag angående den prästerliga tjänstgöringen i vad avser den andliga omvårdnaden vid sjukhus.

Motionärerna erinrar om att det sedan 1962 är så ordnat att ansvaret för den andliga omvårdnaden på sjukhusen, såvitt gäller svenska kyrkan, åvilar respektive prästerliga organisation, medan det tidigare fanns särskilda sjukhuspräster anställda av sjukvårdshuvudmännen. Behovet av andlig omvårdnad på sjukhusen är omvittnat i många sammanhang, bl. a. i riksdagen, men det nuvarande systemet fungerar inte helt tillfredsställande. Arbetsuppgiften är tidskrävande, och i mindre pastorat med få prästtjänster kan det bli svårt att få tiden att räcka till för tjänstgöringen vid sjukhus och sjukhem. En annan nackdel är att tjänstgöringen kräver speciell utbildning som inte i tillräcklig grad ingår i den ordinarie prästutbildningen.

Stat–kyrka-beredningens slutbetänkande ger inte någon ledning för bedömning av hur man bäst skall ordna den andliga vården på sjukhusen och en utredning är därför aktuell så mycket mer som nuvarande system bygger på utredningsmaterial som är drygt tjugo år gammalt.

Bakgrund

Riksdagen

Motioner angående den andliga vården vid sjukhusen har behandlats vid 1970, 1971 och 1972 års riksdagar.

Vid 1970 års riksdag avstyrkte statsutskottet i sitt betänkande 1970:151 då föreliggande motioner i frågan men underströk samtidigt vikten av att man sökte tillgodose behovet av andlig omvårdnad på sjukhusen både genom att vid tjänstetillsättningar i förekommande fall ta hänsyn till detta behov och genom att ge de frikyrkliga samfunden möjlighet att erbjuda andlig vård vid sjukhusen i helt fria former och utan annan reglering från samhällets sida än som kunde finnas påkallad av hänsyn till sjukvården.

Året därpå erinrade kulturutskottet (KrU 1971:6) bl. a. om att Svenska ekumeniska nämnden och Sveriges frikyrkoråd i fråga om tillämpningen i praktiken av 1958 års riktlinjer för den andliga vården på

sjukhusen rekommenderat ekumeniska, samkristna lösningar. Utskottet som också nämnde att utbildningsfrågan uppmärksammats i flera sammanhang anslöt sig till statsutskottets uttalanden om tjänstetillsättningar och om övriga trossamfunds möjligheter att meddela andlig vård vid sjukhusen. Utskottet ansåg sig emellertid bl. a. med hänsyn till pågående utredningsarbete inom 1968 års beredning om stat och kyrka och inom Pastoratsförbundet inte böra tillstyrka att riksdagen begärde utredning i frågan. Den föreliggande motionen avslogs av riksdagen.

Vid 1972 års riksdag behandlade kulturutskottet i sitt betänkande nr 5 motionen 1972:29 i vilken yrkats att riksdagen skulle begära utredning och förslag angående befattningshavare i vad avser den andliga omvårdnaden vid sjukhus. Utskottet betonade vikten av den fråga motionärerna tagit upp och anknöt till tidigare utskottsuttalanden om särskild utbildning för ifrågavarande typ av prästerlig tjänstgöring och om att svenska kyrkan och frikyrkorna rekommenderats att tillsammans komma överens om ordningen för den andliga vården vid sjukhusen. Utskottet räknade med att erfarenheterna av nuvarande system borde kunna ligga till grund för överläggningar inom och mellan samfunden vilka i sin tur kunde tänkas leda till förslag om förändringar. Utskottet ansåg sig inte böra föreslå riksdagen att begära den av motionärerna önskade utredningen. Motionen avslogs av riksdagen.

1968 års beredning om stat och kyrka

Beredningen har i sitt huvudbetänkande (SOU 1972:36) föreslagit utredning av frågan om den andliga vården vid sjukhusen och därvid bl. a. anfört att den – utifrån grundsynen att samhället har ansvar för att befolkningens religiösa behov kan tillgodoses – finner det väsentligt att andlig vård finns tillgänglig för patienter på sjukhusen. Beredningen konstaterar att den nuvarande organisationen stundom leder till orimliga konsekvenser för svenska kyrkans församling på orten, särskilt om församlingen är relativt liten. Vidare har sedan riktlinjerna för frikyrkornas medverkan fastställts också andra trossamfund, bl. a. genom invandringen, fått ökad anslutning. Också från dessa trossamfunds sida kan berättigade anspråk ställas på att få tillfälle att organiserat deltaga i den andliga vården. En samorganisation med andra trossamfund synes dock förutsätta en annan organisationsbas än svenska kyrkans församling och en annan finansieringsform i framtiden.

Som en konsekvens av den lösning beredningen föreslagit beträffande relationerna mellan staten och svenska kyrkan i framtiden, förordas att frågan om den andliga vården vid sjukhusen och vid kriminalvårdens anstalter utreds genom statens försorg i en gemensam arbetsgrupp. I denna bör ingå företrädare för bl. a. sjukvårdshuvudmännen, kriminalvården, svenska kyrkan och andra trossamfund.

Utskottet

Som framgått av det föregående har stat–kyrka-beredningen ansett att frågan om den andliga vården vid sjukhusen och vid kriminalvårdens anstalter bör utredas genom statens försorg i en gemensam arbetsgrupp i vilken bör ingå företrädare för bl. a. sjukvårdshuvudmännen, kriminalvården, svenska kyrkan och andra trossamfund. Utskottet ansluter sig till beredningens uppfattning i denna fråga. Riksdagen bör därför i anledning av den föreliggande motionen som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

Utskottet hemställer

att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört i anledning av motionen 1973:694.

Stockholm den 25 oktober 1973

På kulturutskottets vägnar
LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Larsson i Vänersborg (s), fru Sundström (s), herr Källstad (fp), fru Berglund (s), fru Frænkel (fp), herrar Green (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Andersson i Örträsk (s), fröken Eliasson (c), fru Johansson (s), herrar Sörenson (s), Nisser (m) och fru Nordlander (vpk).

GOTAB 73 5296 S Stockholm 1973